

Viết tôi Hàng Châu

Đoàn sông Tiền Đón tiếp qua thôn Trúc, cónh nhà tôi, vào dục củi Hồ đư Thu, có rít nhieu cá Nga mi, mọt lo cá trng, tròn lòn, to nh chi c chuỗi li m. Cá Nga mi thng đi thành đàn, tìm th c ăn d c theo bãi, trong làn n c nóng. Cá Nga mi mùa này nhieu đ n n i, m i khi có mọt đàn Nga mi lòn kéo vào g n bãi, thì hàng ngàn chi c l ng màu s m c a chúng làm n c sông t i h n l i

Nhng t i sao l i g i là cá Nga mi ? y là vì, xung quanh con mọt đen

c a cá, có mọt vành mi tròn, rō - ch xám, ch vàng - r t gi ng mọt ng ng non. Đôi mọt cá Nga mi đ ng nh bi t nói. Chính vì nhng đôi mọt c a chúng, mà ch a bao gi nh nhà tôi ăn cá Nga mi.

Nhng năm y, năm mà củ c "Cách mạng văn hóa" Trung Hoa v a đi qua thôn Trúc, chúng tôi không còn lo i th c ph m nào đ ăn c ! L n, gà đã b H ng v binh trng thu h t. Giá b o vào mùa Xuân, còn có th ăn châu ch u. Nhng đây là dục củi Hồ đư Thu không th đi "quay" châu ch u" đ c. Cũng không th ăn cháo rau vi ho c c m đ n c c i h t ngày này sang ngày khác đ c n a.

Nói đ n c m đ n c c i, tôi l i nh m tôi. V n là con gái mọt nhà Nho trung l u, m tôi ch a bao gi phi ăn c m đ n. T ngày m v nh nhà tôi, cũng th . V y mà năm đó, ng i phi đi mua c c i x u, vì nó r , v c o v , ch t ra tng khúc nh nhng đ t ngón tay, th i đ n vào c m ! Nhng khúc c cái y, tròn và trng, sao tôi th y chúng gi ng nhng đ t ngón tay c a m tôi đ n th ! Mọt b a, g p nhng đ t - ngón - tay y lên, tôi không tài nào ăn đ c ! Tôi ng i khóc. Cha tôi quay mọt đi. Anh ch tôi nhìn nhau. Lúc y, m tôi đã c m lên tng mi ng c c i - trong bát m , trong n i - r i dùng đũa g t tng h t c m bám xung quanh chúng vào bát tôi. G t mãi, g t mãi, ng i dành đ c cho tôi l ng bát c m trng! Cha tôi đng d y, r i kh i mâm. Anh ch tôi cũng h c m , g t tng h t c m vào bát em. Củi cùng, trong bát c a m và c a anh ch tôi, ch còn toàn c c i.

Tôi bng bát c m trng c nhà dành cho, trong lòng ch t v oà ra mọt kh i g i đó nóng bng, có l là tình th ng. R i cái kh i nóng bng v a v oà ra y, ngh n ngào dâng lên thành l i tôi :

- T nay, con s ăn đ c t t c ... C c c i l n rau vi!

L i đ n l t m và anh ch tôi ng i khóc.

Rồi mặt bàn tay tôi áp đặt lên, xoa nhè trên đầu tôi. Tôi quay lại, nhìn ngông cuồng - cha tôi đã đứng sau tôi từ lúc nào.

Nhìn khắp lối đi nhè ngó đũa con của mình, cha tôi nói :

- Tối ngày mai, nếu đũa nào muốn ăn khách sạn, thì cha cho phép bạn học, đi nhà đi làm cùng cha. Đũa nào muốn đi học, thì sẽ phải ăn nhè thè này với y. Cũng nhè nhè thè, cha muốn cho các con thè chè n !

Tôi còn nhè, lúc y, cả hai anh em trai chúng tôi đũa què xuè ng, nhè c mặt chan hòa. Rồi lòn lòn t, chúng tôi đũa xin cha cho đũa c theo hè c tièp, dù phải ăn cơm đũa n c c i hay cháo rau vi. Chè có chè gái tôi, lòn nhè t trong ba anh chè em chúng tôi còn ở nhà là vè n đũa ng im (tôi nói "lòn nhè t trong ba anh chè em chúng tôi còn ở nhà", là vì anh c tôi đã gia nhèp Quân gièi phóng nhân dân Trung Hoa từ trè c và đã hy sinh bên sông áp Lèc, trong cuèc "Chè ng Mè viè n Triè u"). Đũa các em nói xong, chè nghè n ngàò thè a :

- Thè a cha ! Con đã lòn, lèi là gái. Con xin cha cho con đũa c ở nhà, giúp mặt con chè y chè và lo cho hai em ăn hè c !

Cha tôi đũa n bên chè tôi, cè m lè y tay chè tôi. Lè ng lè hè i lâu, cha tôi bè o vè i chè :

- Cha mặt cè m ở n con ! Gièi sẽ không quên ngè i hiè u thè o đũa !

Quay sang chúng tôi, ngè i nói :

- Thèi thè, ngày mai chúng ta đành đi câu cá Nga mi với y !

Hôm sau, chúng tôi chuè n bè đũa câu. Câu nhè thè nào, ra bãi sông, cha tôi sẽ đũa y. Đũa câu mà cha bè o chúng tôi chuè n bè rừ t đũa n giè n. Mèi ngè i chúng tôi phải có hai chiè c cè n câu trúc, mèi chiè c dài khoè ng 2 mét rè i. Dây câu bè ng từ tèm se kè, to gèp đôi sẽ i chè, cũng dài bè ng với cè n câu. Lè i câu đũa c uè n bè ng kim khâu mặt cho, không có ngè nh. Pháo câu làm bè ng cuè ng hoa ngô khô, buè c thè ng vào dây câu, trên lè i câu chè ng 30 phân.

Đũa giè chiè u, nhè ng vàng tè i trên bãi. Bãi dài theo sông, đũa phù sa lè ng, vàng ruè m nhè m t. Nhè c sông đã rút xuè ng nhiè u và gè n nhè trong suè t. Vô sẽ nhè ng con chuè n chuè n bèo, thân và cánh đũa m t màu vàng nhè t, đũa trên các ngè n cè, ngè n rau rừ u, rau muè i vè a nhè ra từ làn nhè c nông. Nhiè u con bay đi bay lè i trên nhau.

Trè c hè t, cha bè o chúng tôi dùng nhè ng cành trúc có nhiè u tay, đã bè t hè t lá, đi đũa p lè y thè t nhiè u chuè n chuè n bèo đũa làm mèi câu.

Chè mặt loáng, chúng tôi đã có cè m t hè p xác chuè n chuè n.

Đũa chúng tôi mè c chuè n chuè n vào lè i câu xong, ngè i bè o chúng tôi xem ngè i câu trè c làm mè u.

Chúng tôi theo cha ra sau mặt bè đũa t cao chè ng nhè a mét, giáp với làn nhè c nông đang chè y xuèi đũa c bãi. Ngè i bè o chúng tôi què xuè ng lè p phù sa lống bống sau bè đũa t. Ngè i gièi thích :

- Cá Nga mi rừ t tinh, nhè u ta đũa ng hoè c nhè lên cao quá, trông thè y bóng ngè i đũa i nhè c, chúng không bao giè cè n mèi.

Rồi cha tôi lòn lòn t vung hai chiè c cè n câu cè a mình, ném mèi ra sông, mặt thè t xa, mặt rừ t gè n bè. Pháo nhè i, mèi chuè n chuè n nhè a nhè nhè a chìm, lè p lè trong làn nhè c đang chè y nhè. Chúng tôi hè i hè p chè. M t

sông mênh mông như một màu xám bạc. Nó c nhè nh chyu xuôi, l ng l nh th i gian đang trôi v y. D i b n xa, vài ng i đàn bà đang giặt quần áo. Tiếng chày đập vì c a h v ng đ n, ch m ch m, côm côm, đùng đ c. Mãi không thấy cá v ! Tôi li c nhìn anh mình, thấy nét mặt anh r t căng thẳng. Tôi nghĩ, ch c là một tôi cũng v y. Ch g ng m t cha tôi là v n yên tĩnh như không.

Tôi nh m m t, ch ng c hai tay xuống phù sa. Tôi th m bái l y th n sông. Nhà, m và ch tôi đang ch chúng tôi mang cá v ! Gi i i ! Cha tôi suốt đ i ch đ c sách, d y h c và làm thu c; m con chúng tôi không ai biết nghề h b c là gì, cùng l m, ch biết trồng m y lu ng rau, màu ! Th mà bây giờ, chúng tôi l i ph i đi kiếm ăn ở sông Tiền Đ ng ! " Nga mi i ! Hãy v đây ! Th n sông i, hãy đ a Nga mi v v i chúng tôi ! " - lòng tôi th m kêu.

Kh n xong, tôi m m t nhìn, thì kìa, có m t cái gì đó đang thay đ i trên m t sông : đang m t màu xám bạc đ u đ n, i gi a dòng, m t n c b ng s m đ n l i. T trong đám n c màu s m y, tiếng cá đánh đuôi v ng đ n, m i lúc m t g n, m t r . R i cái đám màu s m kia tràn nhanh vào b , n i cha con tôi đang qu , nh m t bóng mây chi u.

- Cá v r i ! - Cha tôi kêu kh . Hai tay ng i đ t nh lên hai chi c c n câu.

Ch m t loáng sau, chi c phao xa đã b rút chìm ngh m, dây câu căng như dây đàn. Cha tôi c m c n câu giặt ng c vào b , chú cá Nga mi đ u tiên b kéo lên kh i n c, l p loáng ánh b c, bay theo m t đ ng vòng cung, cùng dây câu r i xuống l p phù sa l ng sau l ng chúng tôi. L i câu không có ng nh, sau khi r i xuống bãi, gi y gi a vài cái, là cá tu t ra. Ch a k p m c m i m i, cha tôi đã l i c m l y chi c c n câu th hai, giặt ti p. Cá Nga mi đi ăn đàn, và c th , hai tay cha tôi luôn m c m i, vung c n, giặt cá vào bãi. Chúng tôi ch vi c nh t cá, b vào chi c gi ngâm trong m t vũng n c, cho cá kh i ch t.

Sau khi đã đ c "th ph m", chúng tôi chia nhau qu đ c bãi và cùng câu cá Nga mi.

Chi u hôm y, sau kho ng hai giờ đ ng h liên t c m c m i, vung c n và giặt cá vào bãi, chúng tôi thu đ c kho ng 9 cân cá Nga mi. Cha tôi câu đ c nhi u nh t.

M và ch tôi mang 7 cân Nga mi ra ch Hàng Châu, đ i đ c 5 đ u g o và m t ít b t ngô. Hai cân cá còn l i, m n u cháo cho c nhà ăn. Tr c khi m cá, m l m r m kh n :

- Nhân sát v t ! Hóa kiếp này cho mày sang kiếp khác ! Nga mi i, chúng tôi c n ph i s ng !

Sau bu i y, chi u chi u, anh em tôi, ai không ph i h c, đ u ra sông Tiền Đ ng câu cá Nga mi.

Th là t đ p cu i H đ u Thu nh tôi đã nói, đ n g n h t mùa Thu năm y, cá Nga mi đã giúp chúng tôi không còn ph i ăn c m đ n c c i và cháo rau vi n a. Sang đ u mùa Đông, h t mùa cá Nga mi, thì vi c tr ng màu đã khá h n, m và ch tôi cũng đã quen ch y ch , đ n ki m đ ăn. T đó, chúng tôi l i không bao giờ câu và ăn cá Nga mi n a.

Sau này, chính cha tôi đã xây ngôi miếu thờ cá Nga mi ven sông Tiễn Đàng. Cũng chính tay người đã nhìn mất Nga mi bồng sắp trên, đặt lên mâm bồng.

Hôm khánh thành, cả nhà tôi đứng trước miếu, ai cũng vái Nga mi ba vái.

Vị vị này, sau đó tôi có hỏi cha tôi :

- Thưa cha ! Thưa cá thì có phải là "mê tín", như là đứng con vồn dầy không?

Cha tôi bảo :

- Chắc "mê" chính là chữ "mê" trong các từ "u mê", "mê cung", "mê lộ", "mê muội"... Còn chúng ta đang rất tin. Chữ "tín" nghĩa là "tin", là "niềm tin", "đức tin"... Người ta sống, phải có niềm tin, đức tin - tin vào gì đi nữa, vào phúc đức. Thưa cá Nga mi, chính là ta thờ gì đi nữa và phúc đức. Thưa cá Nga mi, là chúng ta thờ người đã bỏ mình cứu ta trong lúc khốn khó.. Đó là "giác ngộ tín", là "minh tín", không phải là "mê tín". Con hãy yên lòng !

Đến bây giờ, tôi vẫn luôn thờ phụng người nhìn mất cá Nga mi, ngôi đền mà cha tôi đã dựng lên ngày xưa.

Lần nào con Nga mi bồng sắp trên mâm bồng cũng nhìn tôi bồng đôi mắt ngơ ngẩn non cả nó.